

Kadın Sığınma Evinde Yaşayan Kadınlar İle Şiddet Gördüğü Evde Yaşamaya Devam Eden Kadınların Bağlanma Biçimlerinin Ve Ruhsal Belirti Düzeylerinin İncelenmesi

Mine Gezen¹,
Esat Timuçin Oral²

¹*Psikolog, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Şehzadebaşı Tıp Merkezi, İstanbul - Türkiye*
²*Prof. Dr., İstanbul Ticaret Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi Psikoloji Bölümü, İstanbul - Türkiye*

ÖZET

Kadın sığınma evinde yaşayan kadınlar ile şiddet gördüğü evde yaşamaya devam eden kadınların bağlanma biçimlerinin ve ruhsal belirti düzeylerinin incelenmesi

Amaç: Türkiye'de yapılan araştırmalarda, her üç kadından birinin eşinden şiddet gördüğüne, aile içi şiddete uğrayan kadınların %25'inin hayatını kaybettiğine ve son yedi yılda kadın cinayetlerinin yüzde 1400 oranında arttığına yönelik bulgular, sorunun önemini göstermektedir. Bu araştırmanın amacı, kadın sığınma evinde yaşayan fiziksel şiddet görmüş kadınlar ile eşleriyle birlikte yaşayan fiziksel şiddet görmüş kadınların bağlanma biçimleri ve ruhsal belirti düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesidir.

Yöntem: Bu araştırmanın örneklemini, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Psikolojik Danışmanlık Merkezlerinden hizmet alan, eşi ile birlikte yaşamaya devam eden, fiziksel şiddet görmüş 40 kadın ile İstanbul'da üç ayrı kadın sığınma evinde bulunan, fiziksel şiddet görmüş 41 kadın oluşturmuştur. Belirti Tarama Listesi (SCL-90), İlişki Ölçekleri Anketi ve sosyo-demografik form kullanılmıştır.

Bulgular: Araştırmaya katılan kadınların ruhsal belirtileri incelendiğinde, her iki grupta bulunan kadınların somatizasyon, obsesif kompulsif özellikler, kişilerarası duyarlılık, depresyon, kaygı, öfke-düşmanlık, fobik anksiyete, paranoid düşünce, psikotizm, uyku ve yeme bozuklukları ve suçluluk duyguları ile ilgili belirtiler ve genel belirti düzeyinin yüksek düzeyde olduğu görülmektedir. Katılımcıların ruhsal belirtileri ve bağlanma stilleri arasındaki ilişki incelendiğinde, güvenli bağlanma ile obsesif-kompulsif özellikler, kişilerarası duyarlılık, depresyon, kaygı, öfke-düşmanlık, fobik anksiyete, paranoid düşünce, psikotizm ve genel belirti düzeyi arasında istatistiksel olarak anlamlı ve ters yönlü ilişkiler bulunmuştur.

Sonuç: Kadın sığınma evinde yaşayan ve şiddet görmüş kadınlar ile eşleriyle birlikte yaşayan ve şiddet görmüş kadınların bağlanma biçimleri arasında istatistiksel bir fark bulunmamış; ancak eşinden şiddet gördükten sonra evi en az bir kez terk eden grubun güvenli bağlanma düzeyi, eşinden şiddet gördükten sonra evi hiç terk etmemiş olan gruba kıyasla daha yüksek bulunmuştur. Ayrıca, güvenli bağlanan şiddet görmüş kadınlarda, ruhsal belirtiler de daha az görülmektedir. Sonuçta, güvenli bağlanma kadınların eşlerinden gördükleri şiddetle başa çıkmasını kolaylaştıran bir unsur olarak öne çıkmaktadır.

Anahtar kelimeler: Bağlanma, ruhsal belirti, şiddet, kadın

ABSTRACT

Attachment styles and degree of the psychological symptoms in women staying in a shelter for battered women or in their home where they were exposed to violence

Objective: Surveys in Turkey revealed that one third of women were exposed to physical violence by their partners and 25% of them lost their lives. The rate of murdered women in the last seven years has increased more than 1400 times. These findings display the importance of the problem. This research has been planned to put forward the attachment styles and identify the psychological symptom levels of women who were subject to violence and living at shelters, and women who were living with their spouses.

Methods: The sample of this study consists of 40 women who were subject to physical violence and continue to live with their spouses in the service area of İstanbul Metropolitan Municipality Counseling Centers, and 40 women who were subject to physical violence and living in three women's shelters in İstanbul. Symptom Check List (SCL-90), Relationship Scales Questionnaire and socio-demographic form were used for research.

Results: The comparison between these two groups were examined. Levels of symptoms related with somatization, obsessive-compulsive features, interpersonal sensitivity, depression, anxiety, anger-hostility, phobic anxiety, paranoid ideation, psychoticism, sleep and eating disorders, feelings of guilt were found high in both groups. The relationship between secured attachment styles and obsessive-compulsive features, interpersonal sensitivity, depression, anxiety, anger-hostility, phobic anxiety, paranoid ideation, psychotic and general symptom profiles showed statistically significant negative correlation.

Conclusion: According to attachment styles, there were no significant statistical differences between women exposed to violence and living at women's shelters and women who are exposed to violence but still living with their husbands; but the secure attachment style is higher in whom left their home at least once after the violence, comparing to women who never left the house. Besides, psychological symptoms were lower in women who were exposed to violence and had a secure attachment. Therefore, secure attachment style is a component for women to handle husband violence.

Key words: Attachment, psychological symptom, violence, woman

Yazışma adresi / Address reprint requests to:
Psikolog Mine Gezen, Bukalidede Sok. No: 3
Saraçhane, Fatih, İstanbul - Türkiye

Telefon / Phone: +90-212-455-1550

Elektronik posta adresi / E-mail address:
psychologist.mine@gmail.com

Geliş tarihi / Date of receipt:
16 Kasım 2011 / November 16, 2011

Kabul tarihi / Date of acceptance:
29 Şubat 2012 / February 29, 2012

GİRİŞ

Dünya Sağlık Örgütü şiddeti, “Kendine, bir başkasına, bir gruba veya bir topluluğa karşı, bilerek/kasıtlı olarak uygulanan; tehdit biçiminde veya yaşama geçirilmiş olan; yaralanma, ölüm, psikolojik hasar, gelişme bozukluğu veya yoksunlukla sonuçlanan veya sonuçlanması olasılığı yüksek olan; fiziksel şiddet veya güç kullanımı” biçiminde tanımlamaktadır (1). Aile içinde yaşanan şiddet, güçlüden güçsüze yönelik olmakta ve kadınlar en çok birlikte yaşadığı kişi tarafından istismar edilmektedir (2,3).

Kadına yönelik şiddeti dört başlık altında toplamak mümkündür. Buna göre, fiziksel şiddet, kaba kuvvetin kurtma, sindirme ve yaptırım aracı olarak kullanılması; cinsel şiddet, kadında cinselliğin bir tehdit, sindirme ve kontrol etme aracı olarak kullanılması; psikolojik veya sözel şiddet, kişilerin davranışları ve konuşmaları ile karşısındaki kişiyi korkutması, sindirmesi, cezalandırması ve kontrol etmesi; ekonomik şiddet ise, ekonomik kaynakların ve paranın kadın üzerinde bir yaptırım, tehdit ve kontrol aracı olarak kullanılması biçiminde tanımlanmaktadır (4).

Ailede kadına yönelik şiddete dair en eski bulgu, Virjinya Tıp Fakültesi’nde yapılan bir çalışmada, 2000-3000 yıllık mumyalarda ölüme neden olan kafa kırıklarının kadınlarda %30-50, erkeklerde ise %9-20 arasında saptanmış olmasıdır. Koca dayığının tarih boyunca, geçerli olan toplumsal kurallar ve hatta yasalarda desteklendiğinin en iyi örneklerinden biri, Pennsylvania eyalet kanunlarında 1970’lere kadar yürürlükte olan yasa ile kocaların karılarını saat 22.00’den sonra ve pazar günleri dövmelelerinin yasaklanmış olmasıdır (5,6).

Altınay ve Arat’ın (7) 2007 yılında yaptığı bir çalışmada, görüşülen kadınların %35’inin en az bir kez eşinin fiziksel şiddetine maruz kaldığı, yüksek öğrenim gören altı erkekten birinin eşine fiziksel şiddet uyguladığı, kadınların aileye kocalarından daha çok para getirmesinin dayak riskini iki kat artırdığı bildirilmiştir.

Karaçam ve arkadaşlarının (8) yaptıkları bir çalışmada, kadınların %27.8’i evlilik yaşamlarının herhangi bir zamanında kendilerine yönelik şiddet davranışında bulunduğu belirlenmiş ve şiddet davranışında bulunan birey/bireyler sorusunu, %92.6’sı eş, %3.7’si eş ile beraber kayınvalide ve kayınpeder, kalan %3.7’si ise

kayınvalide ve kayınpeder şeklinde cevaplamıştır. Güler ve arkadaşlarının (9) çalışmasına katılan kadınların ise %40.7’si kocalarının şiddet davranışlarına maruz kaldıklarını belirtmişlerdir.

İlk kez Bowlby tarafından kavramsallaştırılan “bağlanma”, çocuğun kendini güvende hissetmesi, ihtiyaçlarının giderilmesi, duygusal yakınlık görme beklentilerinin karşılanması arayışı ile kendini gösteren, tutarlılığı ve sürekliliği olan duygusal bir bağ olarak tanımlanmaktadır (10,11). Bağlanma kuramının temelinde yatan varsayımlardan biri, bebeklerin uzun bir süre bakıma ve korunmaya gereksinim duymaları nedeniyle güvenlik, emniyet ve korunma ihtiyacını karşılayabilecek bir figüre ihtiyaç duymalarıdır (12).

Bağlanmanın rolünü inceleyen Bartholomew ve Horowitz 1998’de Bowlby’nin kuramından yola çıkarak, yetişkin bağlanması konusunda çok önemli katkılar sağlayan “Dörtlü Bağlanma Modeli” (DBM) adı verilen yeni bir model ileri sürmüşlerdir (13,14).

Bu Bağlanma Biçimleri Şöyle Özetlenebilir

Güvenli Bağlanma: Benlik imajının ve başkaları modelinin olumlu olarak algılandığı bağlanma stildir. Güvenli bağlanan kişiler kendini sevmeye değer bulur, başkalarıyla kolaylıkla yakınlık kurabilir, yalnız kalma ve kabul edilmeme kaygısı ile hareket etmezler.

Saplantılı Bağlanma: Olumsuz benlik modeli ve olumlu başkaları modellerinin birleşimi olarak tanımlanır. Kabul edilmeyeceklerine, sevmeye değer bulunmadıklarına dair yoğun kaygıları vardır.

Kayıtsız Bağlanma: Olumlu benlik ve olumsuz başkaları modelinin bileşimidir. Kendilerini sevmeye değer bulur; ama diğer kişiler ile ilgili olumsuz beklenti ve düşünceleri nedeniyle yakın ilişkilerden uzak dururlar. Kayıtsız bağlanan kişiler, yakınlık kurmayı istemez, yakın ilişkilerden kaçınarak, hayal kırıklıklarına karşı kendilerini korurlar, bağımsızlıklarını ve incinemezliklerini sürdürürler.

Korkulu Bağlanma: Olumsuz benlik modeli ile olumsuz başkaları modelinin bir bileşimidir. Kendilerini

değersiz görür, incitilme, kaybetme, reddedilme kaygısı taşırlar. Bu nedenle, başkaları ile yakınlık kurmaktan kaçınırlar.

Bu araştırmada; kadın sığınma evinde yaşayan şiddet görmüş kadınlar ile eşiyile birlikte yaşayan şiddet görmüş kadınların ruhsal belirtileri, bağlanma biçimleri, bunlara etki edebilecek çeşitli faktörler ve aralarındaki etkileşimleri incelemek amaçlanmıştır.

GEREÇ VE YÖNTEM

Çalışmaya, toplam 81 kadın alınmıştır. Örneklem grubu, Ocak - Mayıs 2011 tarihleri arasında İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin İstanbul'un 10 ilçesinde bulunan Psikolojik Danışmanlık Merkezlerinden hizmet alan ve eşi ile birlikte yaşamaya devam eden şiddet görmüş 40 kadın ile İstanbul'da bulunan üç ayrı kadın sığınma evinde barınan 41 kadından oluşmuştur. Araştırma yaptığımız kuruluşlar, şiddet görmüş kadınlar ile karşılaşma ve uğranılan şiddetin ifade edilebilmesi olasılığı bulunan yerler olabileceği düşünülerek seçilmiştir. Ayrıca bağlanma biçimlerinin, kadınların şiddet ortamından uzaklaşabilmesine etkisini ve şiddet ortamından uzaklaşmanın kadınların ruhsal belirtileri üzerindeki etkilerini inceleyebilmemize katkı sağlayacağı düşünülmüştür.

Çalışmaya katılım için, Belediye Danışmanlık Merkezlerinden destek alan 40 kadın ile sığınma evlerinde barınan 41 kadın ile görüşülerek, gönüllü olanlara uygulanacak anket ve ölçekler hakkında bilgi verilmiş, gizlilik konusundaki hassasiyetler nedeniyle rızaları sözlü olarak alınmıştır. Görüşülen kadınların tamamı çalışmaya alınmıştır.

Araştırmada, Belirti Tarama Listesi (SCL-90), İlişki Ölçekleri Anketi ile birlikte araştırmacı tarafından hazırlanan bireyi tanıma çizelgesi kullanılmıştır.

Belirti Tarama Listesi (SCL-90-R): SCL-90-R "hiç"den "şiddetli derecede"ye kadar değişen dördütlü Likert tipi cevaplardan oluşan ve psikolojik belirtilerle kendini gösteren zorlanma düzeylerini ölçen bir test olup, yüksek skorlar işlevsel bozuklulara işaret etmektedir. Son şekline Derogatis (15) tarafından getirilen SCL-90-R'nin Türkçe geçerlilik ve güvenilirlik çalışması Dağ

(16) tarafından yapılmıştır. Dokuz alt ölçek ve bir de ek madde olmak üzere 10 belirti grubundan oluşmaktadır.

İlişki Ölçeği Anketi: Yetişkinlerde bağlanma stillerini ölçmek amacıyla Bartholomew (13) tarafından geliştirilmiş, Türkçe geçerlilik ve güvenilirlik çalışması Sümer ve Güngör (17) tarafından yapılmıştır. Bu süreç, ölçekte yer alan 17 durum için katılımcıların kendilerini ne şekilde tanımladıklarına verdikleri cevapların değerlendirilmesinden oluşmaktadır. Katılımcılar her bir maddenin kendilerini ve ilişkilerini ne derece tanımladığını yine dördütlü Likert tipi bir ölçek üzerinde (Hiç katılmıyorum=1, Tamamen katılıyorum=4 olacak biçimde) değerlendirmişlerdir. Katılımcıların aldıkları puan doğrultusunda hangi bağlanma biçimine daha yakın olduklarının belirlenmesi bu çalışmada esastır.

Bireyi Tanıma Çizelgesi: Araştırmacılar tarafından geliştirilen sosyo-demografik özellikleri saptamak amacıyla, bireyi tanıma çizelgesi oluşturulmuş ve kişinin yaşı, medeni durumu, evlenme biçimi, öğrenim durumu, çalışma durumu, kendine ait geliri, çocuk sayısı, kiminle birlikte yaşadığı, şiddete maruz kaldığı süre, şiddete maruz kalma sıklığı, birlikteliğinden önce ailesinde şiddet uygulanma durumu gibi sorulara yanıt aranmıştır.

İstatistiksel Analiz

Sonuçlar, SPSS for WINDOWS 15.00 paket programı kullanılarak, Pearson Momentler Çarpım Korelasyon Tekniği, İlişkisiz Grup t Testi tekniği, Mann Whitney-U Testi ve Kruskal Wallis-H Testi ile değerlendirilmiş ve analiz sonuçlarının anlamlılığı $p < 0.05$ düzeyinde sınanmıştır.

BULGULAR

Araştırmamızda, şiddet gördüğü evde yaşamaya devam eden kadınların yaş ortalaması 34.85'ti. Kadın sığınma evinde kalan örneklemin yaş ortalaması ise 32.78 olarak bulunmuştur. Kadınlardan ikisi bekar ve nikahsız yaşadığını, dokuz kadın imam nikahlı, yetmiş kadın ise resmi nikahlı olduğunu bildirmiştir. Hepsi de birlikte yaşadıkları kişiden "eş" olarak söz etmiş, bu

nedenle, araştırmamızda şiddet uygulayan kişi için “eş” sözcüğü kullanılmıştır. Şiddet gördüğü evde yaşayan kadınların %37.5’i, sığınma evinde yaşayan kadınların %56’sı çocukluğunda ailesinden şiddet gördüğünü ifade etmiştir. Sığınma evinde kalan kadınların %21.9’u, şiddet gördüğü evde yaşamaya devam eden kadınların %20’si maaşlı bir işte çalıştığını belirtmiştir.

Kadın sığınma evinde kalanların %2.43’ü anlaşarak, %21.95’i görücü usulü ile, %17.07’si aile zorlaması ile, %19.51’i kaçarak, %14.63’ü ise kaçırılarak evlendiğini dile getirmiştir.

Şiddet gördüğü evde yaşamaya devam eden kadınların %35’i anlaşarak, %45.5’i görücü usulü, %7.5’u aile zorlaması ile %12.5’i ise kaçarak evlendiğini belirtmiştir. Sığınma evinde yaşayan şiddet görmüş kadınların, kadın sığınma evine başvurmaya ne zaman karar verdikleri sorulduğunda, %31.7’si “ailemin destek olmayacağını anladığımda”, %19.5’i “hayati tehlike oluştuğunda”, %12.2’si “şiddet uygulaması sıklaştığında”, diğer %12.2’si ise “şiddet çocuklara yöneldiğinde” şeklinde cevap vermişlerdir.

Sığınma evinde kalan kadınların %14.63’ü ortalama 1-5 yıl, %63.4’ü 5 yıldan daha uzun bir süre eşinin şiddetine maruz kaldığını; şiddet görmeye devam eden kadınların %27.5’i 1-5 yıl, %25’i 5 yıldan daha uzun bir süre şiddet gördüğünü, %27.5’i ise şiddetin devam ettiğini belirtmiştir.

Sığınma evinde kalan kadınların %17’si tek bir defa, %7.3’ü yılda 2-5 defa, %12.2’si yılda 5-10 kez, %29.3’ü ayda bir kez ve daha sık, %34’ü ise her gün; şiddet gördüğü evden yaşamaya devam eden kadınların %5’i tek bir defa, %42.5’i yılda 2-5 defa, %15’i yılda 5-10 kez, %35’i ise ayda bir kez ve daha sık fiziksel şiddete maruz kaldığını söylemiştir.

Eş şiddetine maruz kalan kadınların ruhsal belirtileri incelendiğinde, eşiyile birlikte yaşayan şiddet görmüş kadınların ruhsal belirti alt ölçek puanlarının ve genel belirti düzeylerinin 1.51-2.50 arasında bulunması, bireyde ruhsal belirti ile ilgili yakınmaların yüksek düzeyde olduğunu göstermektedir. Somatizasyon, obsesif kompulsif özellikler, kişilerarası duyarlılık, depresyon, kaygı, öfke-düşmanlık, fobik anksiyete, paranoid düşünce, psikotizm, ek ölçek (uyku ve yeme bozuklukları ve suçluluk duyguları ile ilgili belirtiler) ve genel

belirti düzeyinin yüksek düzeyde olduğu görülmektedir. Korkulu bağlanma puanları (2.84), ve kayıtsız bağlanma puanları (2.67) yüksek bulunmuştur.

Kadın sığınma evinde yaşayan şiddet görmüş kadınların ruhsal belirti alt ölçek puanları ve genel belirti düzeyleri de diğer grupta olduğu gibi 1.51-2.50 arasında bulunmuştur. Bu kadınlarda da somatizasyon, obsesif kompulsif özellik, kişilerarası duyarlılık, depresyon, kaygı, öfke-düşmanlık, fobik anksiyete, paranoid düşünce, psikotizm, ek ölçek (uyku ve yeme bozuklukları ve suçluluk duyguları ile ilgili belirtiler) ve genel belirti düzeyinin yüksek düzeyde olduğu görülmektedir. Korkulu bağlanma puanları (2.96) ve kayıtsız bağlanma puanları (2.92) yüksek bulunmuştur.

İstatistiksel olarak anlamlı olmamakla birlikte, en yüksek obsesif kompulsif özellik, öfke-düşmanlık puanına görücü usulü ile evlenen grubun sahip olduğu, en yüksek kaygı, en yüksek fobik anksiyete, en yüksek paranoid düşünce, en yüksek psikotizm ve en yüksek genel belirti düzeyi puanına kaçırılarak evlenen grubun sahip olduğu bulunmuştur.

Altınay ve Arat’ın (7) yapmış oldukları çalışmada, eğitim ve gelir düzeyleri yüksek olan kadınların yaşadıkları şiddet nedeni ile utandıkları veya isimlerini zedeleyebileceği kaygısı taşıdıkları ve bu nedenle, sıkıntılarını daha az söyleme eğiliminde olabilecekleri doğrultusundaki yorum göz önünde bulundurularak, çalışma ve eğitim durumlarının ruhsal belirti düzeylerini etkileyebileceği düşünülmüştür. Şiddet görmüş ve görmekte olan kadınların ruhsal belirtileri eğitim durumlarına göre incelendiğinde, anlamlı bir fark bulunamamıştır. Şiddet görmüş ve görmekte olan kadınların ruhsal belirtileri çalışma durumuna göre incelendiğinde ise grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark $p < 0.05$ düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Çalışmakta olan şiddet görmüş kadınların somatizasyon, obsesif-kompulsif bozukluk düzeyleri ile ek ölçek ve genel belirti düzeylerinin çalışmamakta olan şiddet görmüş kadınların oluşturduğu gruptakinden daha yüksek olduğu görülmektedir. Diğer alt testlerden kişilerarası duyarlılık, depresyon, öfke-düşmanlık, fobik anksiyete, paranoid düşünce ve psikotizm düzeylerinin ise çalışıp çalışmama durumu değişkenine göre farklılaşmadığı görülmektedir. Fiziksel şiddete maruz kalınan süre değişkenine

Tablo 1: Çalışan ve çalışmayan şiddet görmüş kadınlarda SCL-90 alt ölçek ve genel belirti düzeyi puan ortalamalarının karşılaştırılması

	Çalışmıyor n=63		Çalışıyor n=18		Z	p
	Sıralamalar Ortalaması		Sıralamalar Ortalaması			
SCL-90						
Somatizasyon	37.10		53.12		-2.53	0.012
Obsesif-kompulsif özellikler	36.92		53.76		-2.66	0.008
Kişilerarası duyarlılık	38.63		47.44		-1.39	0.165
Depresyon	39.05		45.88		-1.08	0.281
Kaygı	37.82		50.44		-1.99	0.047
Öfke-düşmanlık	38.00		49.76		-1.86	0.063
Fobik anksiyete	38.78		46.88		-1.28	0.201
Paranoid düşünce	39.09		45.74		-1.05	0.294
Psikotizm	39.05		45.88		-1.08	0.281
Ek ölçek	37.44		51.82		-2.27	0.023
Genel belirti düzeyi	37.82		50.44		-1.99	0.047

Z: Mann Whitney U Test, SCL-90: Belirti Tarama Listesi

Tablo 2: Kadın sığınma evinde ya da eşyle birlikte yaşayan şiddet görmüş kadınların SCL-90 alt ölçek ve genel belirti düzeyi puan ortalamalarının karşılaştırılması

	Sığınma Evi n=41		Eş Yanı n=40		t	p
	Ortalama	SS	Ortalama	SS		
SCL-90						
Somatizasyon	2.00	0.916	1.93	0.766	0.377	0.70
Obsesif-kompulsif özellikler	2.05	0.845	1.98	0.643	0.427	0.67
Kişilerarası duyarlılık	2.25	0.924	2.13	1.199	0.523	0.60
Depresyon	2.18	0.828	2.23	0.770	-0.242	0.81
Kaygı	2.05	0.935	1.96	0.772	0.479	0.63
Öfke-düşmanlık	1.74	0.947	1.98	0.761	-1.252	0.21
Fobik anksiyete	1.82	0.951	1.50	0.869	1.556	0.12
Paranoid düşünce	1.93	0.919	1.82	0.692	0.585	0.56
Psikotizm	1.59	0.909	1.50	0.740	0.502	0.62
Ek ölçek	1.94	0.863	1.86	0.736	0.468	0.64
Genel belirti düzeyi	1.97	0.791	1.92	0.634	0.331	0.74

t: Student T test, SCL-90: Belirti Tarama Listesi

ve fiziksel şiddetin sıklığı değişkenine göre, grupların ruhsal belirti ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır (Tablo 1).

Kadın sığınma evinde yaşayan şiddet görmüş kadınlar ile eşyle birlikte yaşayan şiddet görmüş kadınların ruhsal belirtileri ve genel belirti düzeyinin, iki grup arasında farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla yapılan bağımsız grup t testi sonucunda, iki grubun ruhsal belirti ve genel belirti düzeyleri arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır (Tablo 2).

Şiddet görmüş kadınların güvenli bağlanma stili dışında, diğer bağlanma stilleri ile ruhsal

belirtileri arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Güvenli bağlanma ile somatizasyon, obsesif-kompulsif bozukluk, duyarlılık, depresyon, kaygı, öfke-düşmanlık, fobik anksiyete, paranoid düşünce ile psikotizm ve genel belirti düzeyi arasında istatistiksel olarak anlamlı ve ters yönlü ilişkiler bulunmuştur. Bu sonuca göre; şiddet görmüş kadınlarda güvenli bağlanma düzeyi arttıkça, ruhsal belirti düzeyi azalmaktadır.

Eşinden şiddet gördükten sonra evi terk eden grup ile evi terk etmemiş olan grup arasında güvenli bağlanma puanları sıralamalar ortalaması arasındaki fark

Tablo 3: Eşini terk eden ve etmeyen katılımcılarda İlişki Ölçeği Anket puanlarının karşılaştırılması

	Eşini terk eden n=59 Sıralamalar Ortalaması	Eşini terk etmeyen n= 22 Sıralamalar Ortalaması	Z	p
İlişki Ölçeği Anketi				
Korkulu Bağlanma	41.40	37.98	-0.59	0.56
Kayıtsız Bağlanma	40.94	39.26	-0.29	0.77
Güvenli Bağlanma	37.28	49.55	-2.08	0.04
Saplantılı Bağlanma	41.19	38.57	-0.45	0.65

Z, Mann Whitney U Test

anlamli bulunmuştur. Söz konusu farklılık, eşinden şiddet gördükten sonra evi terk eden grubun lehine gerçekleşmiştir. Buna göre, güvenli bağlanma düzeyi anlamli derecede yüksek olanlar, eşinden şiddet gördükten sonra evi terk eden gruptadırlar (Tablo 3).

TARTIŞMA

Bu çalışma, önceki araştırmalardan, ilk kez devam eden şiddet ile sonlandırılmış şiddetin kadının psikolojik belirtileri ve bağlanma stilleri üzerindeki etkisini araştırdığı için farklılık göstermektedir. Diğer yandan, örneklem grubuna ulaşmakta güçlük çekilmesi nedeniyle, örneklem sayısı 81 kişi ile kısıtlı kalmıştır. Kadın sığınma evinde barınma süresi ile ruhsal belirtiler ve bağlanma biçimleri arasındaki ilişkinin araştırılmaması ve kadınların eş veya aile tarafından yaratılan hayati tehlikelerinin olup olmaması gibi faktörlerin değerlendirilmemesi, çalışmanın diğer kısıtlılıklarını oluşturmaktadır. Sığınma evinde kalma süresi, sığınma evi tarafından açıklanmadığı ve kendilerinden alınan bilginin de kesinliği bulunmadığı için net olarak belirlenememiştir. Hayati tehlike kavramının öznel bir ifade olduğu, kadınların hemen hemen tamamının yaşadıkları fiziksel şiddeti hayati tehlike olarak değerlendirmeleri sebebiyle, nesnel anlamda tıbbi olarak hayati tehlike değerlendirilememiştir. Araştırmamızda, her iki gruptaki kadınların ruhsal belirtilerle ilgili yakınmalarının yüksek düzeyde olmasını yapılan birçok araştırma sonuçları da desteklemektedir. Vahip ve Doğanavşargil (18) tarafından psikiyatri polikliniğine başvuran hastalarla yapılan bir çalışmada, fiziksel şiddet gören kadınların da %73.9'unun depresyon, %6.5'inin ise kaygı bozukluğu tanısı aldığı ortaya çıkmıştır.

Karaçam ve arkadaşları da (8) şiddete maruz kalan kadınlarda depresyon, kaygı, psikosomatik belirtiler, öz saygı yitimi, intihar girişiminde bulunma, yeme bozuklukları gibi sağlık sorunları bildirmişlerdir ki, bu da bizim çalışmamızda SCL-90 ile saptadığımız somatizasyon, depresyon, kaygı, yeme bozuklukları belirtilerinin yüksek düzeyde olması ile uyumludur (8).

Her iki grupta da güvenli bağlanma düzeyi arttıkça ruhsal belirtiler düzeyinin azalmasına yönelik bulgular, Ergin'in (19) yaptığı araştırmaların sonucuna benzerlik göstermektedir. Ergin, güvenli bağlanma biçimine sahip olan kişilerin anksiyete, depresyon, olumsuz benlik, somatizasyon ve hostilite puanlarının güvensiz bağlanmalara oranla daha düşük olduğuna; ayrıca kaygılı bağlanma boyutundan alınan yüksek puanların da kaçınmacı bağlanma boyutundan alınan yüksek puanlara oranla psikolojik rahatsızlık belirtileri ile daha fazla ilişkili olduğuna dikkati çekmektedir. Bu bulgu da bizim çalışmamızda SCL-90 ve İlişki Ölçekleri Anketi ile saptadığımız güvenli bağlanma ile depresyon, kaygı, öfke-düşmanlık, genel belirtiler düzeyi arasında anlamli ve ters yönlü ilişkiler bulunması ile benzerlikler göstermektedir.

Murphy ve Bates'in (20) yetişkin bağlanma stilleriyle depresif kişilik eğilimleri arasındaki ilişkiyi incelediği araştırmalarında da korkulu ve saplantılı bağlanma stillerinde alınan yüksek puanla depresyon ve olumsuz benlik modeli arasında anlamli bir ilişki olduğunu belirtmiştir. Meyers (21) ise güvenli bağlanmış bireylerin, kaçınan ve kaygılı bağlanan bireylere oranla daha yüksek derecede kişisel yetkinlik ve daha düşük derecede psikolojik huzursuzluk gösterdiklerini belirtmiştir.

Sonuç olarak, çalışma bulgularımıza göre, kadın sığınma evinde kalan kadınların güvenli bağlanma stili

dışında, diğer bağlanma stilleri ile ruhsal belirtileri arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki yoktur. Güvenli bağlanma ile somatizasyon, obsesif-kompulsif özellikler, kişilerarası duyarlılık, depresyon, kaygı, öfke-düşmanlık, fobik anksiyete ve paranoid düşünce, psikotizm ve genel belirti düzeyi arasında anlamlı ve ters

yönlü ilişki vardır ve buna göre kadın sığınma evinde yaşayan şiddet görmüş kadınlarda güvenli bağlanma düzeyi arttıkça, ruhsal belirti düzeyi azalmaktadır.

Eşiyle birlikte yaşayan şiddet görmüş kadınlarda da güvenli bağlanma düzeyi arttıkça öfke-düşmanlık, fobik anksiyete ve paranoid düşünce düzeyi azalmaktadır.

KAYNAKLAR

1. WHO, World Report On Violence And Health: In Krug EG, Dahlberg LL, Mercy JA, Zwi AB, Lozano R (editors). Geneva: World Health Organization, 2002, 3-22.
2. Polat U. Çocuk ve Şiddet. 1. Baskı, Der Yayınları, İstanbul, 2001, 3-32.
3. Subaşı N, Akın A. Kadına Yönelik Şiddet, Nedenleri Ve Sonuçları: İçinde Akın A (editör). Toplumsal Cinsiyet, Sağlık Ve Kadın. Hacettepe Üniversitesi Yayınları, Ankara, 2003; 231-247.
4. Güleç Öyekçin D, Yetim D, Şahin EM. Kadına yönelik farklı eş şiddeti tiplerini etkileyen psikososyal faktörler. Turk Psikiyatri Derg 2012; 23:75-81.
5. Özkan İ, Böke Ö. Boşanma ile sonlanan evliliklerde kadının hedef olduğu saldırganlık. Selçuk Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi, 1997; 3:191-197
6. Dickstein LJ. Spouse abuse and other domestic violence. Psychiatr Clin North Am 1988; 611-629.
7. Altınay A, Arat Y. Türkiye'de Kadına Yönelik Şiddet. 2. baskı, Metis Yayınları, İstanbul, 2008, 78-104.
8. Karaçam Z, Çalışır H, Dündar E, Altuntaş F, Avcı HC. Evli kadınların aile içi şiddet görmelerini etkileyen faktörler ve kadınların şiddete ilişkin bazı özellikleri. Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksek Okulu Dergisi 2006; 22:71-88.
9. Güler N, Tel H, Özkan FT. Kadının aile içinde yaşanan şiddete bakışı. C.Ü. Tıp Fakültesi Dergisi 2005; 27:51-56.
10. Kesebir S, Kavzoğlu S, Üstündağ MF. Bağlanma ve psikopatoloji. Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar 2011; 3:321-342.
11. Çalışır M. Yetişkin bağlanma kuramı ve duygulanım düzenleme stratejilerinin depresyonla ilişkisi. Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar 2009; 1:240-255.
12. Prior V, Glaser D. Understanding Attachment & Attachment Disorders: Theory, Evidence, And Practice. London UK & Philadelphia USA : Jessica Kingsley Publishers.; 2006, 15-24.
13. Bartholomew K, Shaver PR. Methods Of Assessing Adult Attachment: An Integrative Overview: In Simpson JA, Rholes WS (editors). Attachment Theory And Close Relationships. New York: Guilford Press, 1998, 25-45.
14. Mikulincer M, Shaver PR. Attachment Patterns In Childhood: Structure, Dynamics And Change. New York: Guilford Press, 2007, 81-115.
15. Derogatis LR. SCL-90-R, Administration, Scoring and Procedure Manual for the Revised Version. Baltimore, MD: John Hopkins University, School of Medicine, Clinical Psychometrics Unit, 1977.
16. Dağ İ. Belirti Tarama Listesi'nin (SCL-90-R) üniversite öğrencileri için güvenilirliği ve geçerliliği. Turk Psikiyatri Derg 1991; 2:5-12.
17. Sümer N, Güngör D. Yetişkin bağlanma stilleri ölçeklerinin Türk örnekleme üzerinde psikometrik değerlendirmesi ve kültürlerarası bir karşılaştırma. Türk Psikoloji Dergisi 1999; 14:71-106.
18. Vahip I, Doğanavşargil Ö. Aile içi fiziksel şiddet ve kadın hastalarımız. Turk Psikiyatri Derg 2006; 17:107-114.
19. Ergin BE. Kişilerarası Problem Çözme Davranışı, Yetişkinlerdeki Bağlanma Biçimleri Ve Psikolojik Rahatsızlık Belirtileri Arasındaki İlişkiler. Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji Anabilim Dalı, Ankara, 2009.
20. Murphy B, Bates GW. Adult attachment styles and vulnerability to depression. Pers Individ Diff 1997; 22:835-844.
21. Meyers S. Personality correlates of adult attachment styles. J Soc Psychol 1998; 138:407-419.